

TEINE ARHIIVINDUSLIK SUVEKOOL „EESTLASTE KULTUURIPÄRAND VÕÖRSIL”

Järjekordne arhiivinduslik suvekool „Eestlaste kultuuripärand võõrsil” toimus Käsmus 17.–22. juunini MTÜ Baltic Heritage Networki väliseesti arhiivide töörühma korraldusel. Suvekooli läbiviimist toetas selgi aastal Haridus- ja Teadusministeeriumi rahvuskaaslaste programm.

Suvekool oli mõeldud võõrsil elavatele eestlastele, kes tegelevad Eesti diasporaa kultuuripärandi kogumise ja säilitamisega. Suvekooli oodati nii välis-

eesti arhiivides töötavaid vabatahtlikke kui ka teisi kultuuripärandi kogumisest ja säilitamisest huvitatud Eesti kogukondade liikmeid, olgu idast või läänest. Sel aastal võttis suvekoolist osa veidi üle 50 inimese üheksast riigist (Ameerika Ühendriigid, Austraalia, Kanada, Läti, Rootsi, Saksamaa, Suurbritannia, Venemaa, Eesti). Esindatud olid Eesti Arhiiv Ühendriikides, Eesti Arhiiv Austraalias, Tartu College'i arhiiv ja raamatukogu (Toronto), Rootsi

Eestlaste Liit, Kölni Eesti Rahvuskoondis, Karjala Kultuurikeskus, Karjala Rahvuslik Arhiiv, Immigratsiooni Ajaloo Uurimise Keskus (Minnesota), Kanada Eesti Kultuuripärandi Klubi, New Yorgi Eesti Maja ja Peterburi Eesti Kultuuriselts.

Suvekooli kuue päeva sisse jagus nii tõsist tööd kui ka aktiivset puhkust. Avapäev kulus kohalejõudmiseks ja kohanemiseks, põhiosa päevast sisustas emeriitprofessor Enn Tarveli juhtimisel toimunud ringsõit ümbruskonnas (Käsmu, Palmse, Sagadi, Vihula, Altja ja mööda rannateed Käsmu tagasi). Tõsisem töö algas kolmapäeval, 18. juunil. Kolm esimest tööpäeva olid temaatilised: kultuuripärandi digiteerimine; kultuuripärand ja õigusküsimused; elulugude kogumine ja uurimine. Teemad valiti vastavalt 2007. aasta suvekoolis osalenute soovidele. Suvekooli neljas päev oli planeeritud nn vaba foorumi põhimõttel, kus kõik soovijad võisid esineda sõnavõttude või ettekannetega.

Kultuuripärandi digiteerimisele pühendatud päeva 18. juunil alustas Koit Saarevet (Rahvusarhiiv) ettekandega „Skannimine ja digiteerimine lihtsate vahenditega”. Juba spetsiifilisemaid valdkondi tutvustasid Ivi Tomingas (Filmiarhiiv), kes rääkis fotokogude digiteerimisest, Maido Selgmäe (Eesti Rahva Muuseum), kes tutvustas filmikogude digiteerimisega seonduvat, ning Jaan Tamm (Eesti Kirjandusmuuseum), kes andis põhjaliku ülevaate helikogude digiteerimisest. Öhtul vaadati filmi „Noored kotkad”.

Järgnev päev oli pühendatud õigusküsimustele. Hanno Vares (Rahvusarhiiv) rääkis kultuuripärandist ja isikuandmete kaitsest ning Anne Kalvi (Tartu Ülikool) valgustas kultuuripärandi ja autoriõiguste kaitse küsimusi. Lisaks tutvustas Elizabeth Haven Hawley (Immigratsiooni Ajaloo Uurimise Keskus) kuulajatele ingliskeelses ettekandes õigusküsimusi USA arhiivides.

20. juunil jagasid oma teadmisi elulugude kogumise ja uurimise kohta Tiina Kirss (Tartu Ülikool), Rutt Hinrikus (Eesti Kirjandusmuuseum) ja Riina Reinvelt (Eesti Rahva Muuseum). T. Kirss kõneles elulugudest kui nn väikesest ajaloost ning Toronto eestlaste elulugude kogumisest. R. Hinrikus tegi ülevaate elulugude kogumisest Eestis ja Ühenduse Eesti Elulood tegevusest. R. Reinvelt rääkis väliseestlastega tehtud eluloolistest intervjuudest. Elulugude päeva lõpetas nostalgiline mälu-kildude õhtu, kus suvekoolis osalejad jagasid oma mälestusi teemadel „Minu esimene välisreis” ja „Minu esimene külaskäik Eestisse”.

Nn vaba foorumi päeval oli suvekoolilistel võimalus tutvustada enda tegevusi ja pidada aru tulevikukoostöö üle. Samuti toimus koolitus väliseesti arhiivide kodulehekülgede toimetajatele. Sõnavõttudega esinesid Piret Noorhani (Baltic Heritage Networkist), Jaak Viller (rahvuskaslaste programmi tegevusest ja tulevikust), Anne Valmas (Tallinn Ülikooli Akadeemilise Raamatukogu väliseesti kirjanduse keskuselt), Aleksander Sünter (Eesti pärimusmuusika keskuselt), Anne-Ly Reima ja Kaja Kumer-Haukanõmm (konverentsist „Diasporaa roll Eesti iseseisvuse taastamisel”), Elena Usatševa (Karjala Vabariigi Rahvusarhiivist ja Eesti Seltsist Otšag). Tiina Tamman Inglismaalt tutvustas oma uurimistööd August Tormast. Tõlkija Rūta Karma Lätist luges läti kirjaniku Inga Abele novelli „Käsmu”, mis saanud inspiratsiooni kirjaniku Käsmu-muljetest. Esitleti A. Valmase koostatud uudistrükist „Väliseesti mälestusteraamatud. Kirjanduse nimestik”.

Suvekooli tujuküllasel lõpupeol loositati välja MTÜ BaltHerNeti toetuseks korraldatud õnneloo võidud ning lauldi vanemaid ja uuemaid rahvalaule küll Veljo Tormise eestvedamisel, küll Aleksander Sünteri pillimängu saatel.

Õnneloosi peavõit, milleks oli tasuta osavõtt MTÜ Baltic Heritage Networki konverentsist suvel 2009, läks Maie Barrow'le, kes juhatab Eesti Arhiivi Austraalias.

Pühapäevastes lõpukõnedes võeti enne lahkumist kokku see, mida oli suvekooli kestel mõeldud ja tunnetatud. On oluline omavahel regulaarselt kohtuda, et saada uusi teadmisi, jagada kogemusi ja sõlmida kontakte edasise koostöö tugevdamiseks. Eesti kultuuri-

pärandi säilitamisele pühendunud mõistavad koostööst tekkiva sünergia ja edasiviiva jõu olulisust.

2009. aastal korraldab MTÜ Baltic Heritage Network suvekooli asemel rahvusvahelise konverentsi, mis toimub 7.–10. juulini Tartus ja on jätkuks 2006. aastal Tartus peetud välisbalti arhiivide konverentsile.

KARIN KIISK